

Agafar el tren de la història

En la seva *Història del temps*, Stephen Hawking ens fa entendre com funciona la mecànica de l'univers. Recorda que un esdeveniment tan sols pot influir en un altre quan aquest ha rebut la informació del primer i que, com que no hi ha res que pugui anar a més velocitat que la de la llum, aquesta és la velocitat màxima a la qual pot moure's la història. Per entendre'ns, al cap de tres anys que una estrella que està a quatre anys llum hagi desaparegut, nosaltres continuarem encara veient-la, espurnejant alegre, clavada en el nostre cel nocturn. Tot això és a nivell estel·lar, és clar. Però aquesta llei, que serveix per al macrocosmos, continua funcionant en els altres nivells de la realitat. L'estructura es repeteix gairebé com un fractal, amb les lògiques variacions, això sí, d'escala. Reprenguem doncs el plantejament inicial dictat per la física. La capacitat de reacció de la història és directament proporcional a la velocitat de la informació. O, per dir-ho en altres paraules, tan sols ens pot influir allò que coneixem. Vegem un exemple tan trist com actual. Quina és la novetat d'aquesta darrera guerra? No pas la netedat, com ens volien fer creure al començament. La guerra continua basant-se, com sempre, en el fet que els homes es maten els uns als altres. Allò nou de veritat és que ara, quan cau una bomba a Bagdad, ens n'assabentem gairebé a l'instant. La informació, per molt que alguns maldin per emascarar-la, és la novetat d'aquesta guerra, i la seva immediatesa. Una informació que genera una resposta ciutadana tan massiva, organitzada per estructures no jerarquitzades. L'espectacular reacció és ara possible perquè tan sols es pot sentir allò que es coneix, i també perquè tots tenim més capacitat activa de comunicar-nos. Perquè avui en dia les cassolades es convoquen per internet.

Aquesta nova situació informacional ha canviat inevitablement la història. I, en aquest sentit, el pitjor que podria passar seria que no ens n'adonéssim. Si tot va bé els candidats deuen estar ara en plena campanya, explicant les coses bones que faran pels seus municipis. Però a banda de l'*horror vacui* que poden generar alguns discursos, i que és de ben segur una de les causes que ha provocat la progressiva despolitització de la societat civil (mireu com ens movem quan la causa és tan terriblement concreta com una guerra), el que evidencia la nova situació és que, deixeu-m'ho dir, el propi plantejament local ha quedat petit i obsolet en molts casos. Perquè, en una

realitat que ha escurçat tant les distàncies, focalitzar massa les anàlisis i les actuacions en el propi municipi no pot ser funcional. Mil casos ens ho demostren cada dia: propostes de polígons industrials, recollides i tractament de deixalles, activitats que comprometen el medi ambient, ajudes econòmiques, esdeveniments culturals o instal·lacions esportives; són alguns dels temes que posen en qüestió contínuament la vigència de l'abast municipal.

Els historiadors de l'Àmbit ens podrien explicar com la divisió municipal té els seus orígens fa mil anys, quan l'eina més ràpida de transmissió d'informació, anant bé, devia ser l'ase. La nova realitat comunicativa exigeix ampliar la visió local. I de fet l'amplia. Fa uns quants dies un altre company de l'Àmbit, que ha fet importants contribucions científiques al coneixement del nostre entorn, em comentava al sortir d'una reunió de treball del Pla d'Acció Cultural de Berga que, de fet, ell se sentia més berguedà de la comarca que no pas de la ciutat. En som molts, crec, que compartim aquest sentiment. El que ha passat és que les creus de terme ja no poden ser fronteres reals. Si fa cent anys que parlem de la Catalunya-Ciutat, hem d'haver arribat com a mínim a creure en la Comarca-Ciutat. Una visió més comarcal del Berguedà s'imposa. Perquè, ja ho hem dit, s'estima allò que es coneix i ningú no negarà —el mateix EROL n'és un exemple— que el Berguedà funciona com una unitat de coneixement. Per això cal una nova democràcia que no ens obligui a constrènyer els objectius als límits municipals. Els dels pobles petits posaran objeccions amb raó, perquè un altre punt flac de la democràcia és que, com ja va veure Sòcrates, les majories no sempre tenen raó —què us he d'explicar!—, i el sistema pateix una tendència centralista que oblidia el petit. Caldria doncs, també, instruments de protecció de les singularitats locals. Però el que més necessitem és mancomunar visions i esforços si no volem continuar minvant fins a desaparèixer. I per reforçar aquesta unitat el més important és reforçar la capacitat de comunicació. I ara no parlo només de la informativa sinó, sobretot, de la física. Tan sols la mobilitat ens pot enfortir; un transport públic segur, ràpid i freqüent que ens comuniqui amb la resta del país, però que també ens vertebrï internament com a espai de relacions i activitats humanes. Per entendre'ns: si tinguéssim un tren, amb menys piscines fariem.

TONI MASSANÉS
Gastrònom